

Banka

Dříve mívali lidé peníze uložené doma v truhle či pod polštářem. Dnes si je většinou ukládají, kde je to bezpečnější. Abyste si mohli peníze v bance uložit, musíte si u banky založit bankovní účet. Přes online bankovníctví (počítač/mobil) pak můžete pohodlně provádět platby nebo převádět peníze na jiné účty.

Díky tomu, že většina lidí má své peníze uloženy v bankách, banky disponují penězi, které mohou půjčovat. Když si od banky půjčíte peníze, vrátíte je postupně zpět a navíc platíte také poplatek za půjčení peněz, tzv. úroky. Tímto způsobem banka vydělává peníze.

Účtenka

„Chcete účtenku?“ je častý dotaz pokladních v obchodech. Účtenka je lístek papíru, který se na pokladně vytiskne, když platíte nákup. V ČR máte při každém nákupu právo na takovýto lístek, neboť obchod má povinnost vám účtenku vytisknout. Na účtence jsou všechny položky vašeho nákupu i s odpovídajícími cenami. Účtenka také obsahuje jméno a adresu obchodu, datum nákupu a daň placenou u každého zboží. Účtenka je důležitá v případě, že chcete zboží reklamovat nebo vrátit. Tehdy slouží jako důkaz, že jste zboží opravdu koupili.

Peníze

Peníze jsou užitečné: můžete si za ně pořídit věci, které si přejete a nemusíte vyměňovat věci jako např. Lego za čokoládu. Peníze mají podobu mincí, bankovek nebo digitální ve vašich chytrých telefonech. Peníze jsou platidlo. Všichni platíme penězi a hodnota veškerého zboží se měří v penězích. Nakládání s penězi je založeno na důvěře. Nemusíte utrácet peníze okamžitě, protože peníze jsou uchovávatelem hodnoty: věříte, že si za ně můžete nakoupit za týden nebo až za rok za stejnou hodnotu jako dnes.

Platební karta

Pokud máte v bance účet, dostanete k němu platební kartu, se kterou můžete vybírat peníze z bankomatu a platit s ní v obchodech a na internetu, aniž byste u sebe peníze fyzicky měli. Při platbě musíte kartu vložit nebo pouze přiložit na malou krabičku, tzv. čtecí zařízení. U plateb nad 500 Kč musíte zadat PIN. Na zadní straně karty je magnetický proužek, který ukládá všechny informace o vašem účtu.

Rozpočet

Rozpočet je přehled našich příjmů (zisk, např. výplata) a výdajů (útrata). Pomáhá domácnostem (ale i firmám, obcím, státům atd.) držet své příjmy a výdaje pod kontrolou.

Když děláte rozpočet, tak porovnáváte a vyvažujete peníze, které máte k dispozici (příjmy) vůči těm, které utratíte (výdaje). Důležité je, aby příjmy byly vyšší než výdaje a domácnost a její členové se nezadlužovali.

Rozpočet můžeme dělat na měsíc či rok, v případě organizací a států je to na léta dopředu. Rozpočet se tvoří i pro konkrétní projekty (výstavba hřiště nebo dálnice) a události (festival, dětský den).

Sleva

Asi jste ve výlohách viděli nápisy „sleva“ nebo „dva za cenu jednoho“. Sleva je snížená cena zboží nebo služeb a má vás povzbudit k nákupu.

Prodejce může poskytnout slevu v situaci, kdy si koupíte větší množství zboží nebo platíte ihned za něco drahého. Když nakupujete opakovaně ve stejném obchodě, můžete třeba dostat slevu na každý desátý nákup atd.

U slev musíme být opatrní, abychom zbytečně neutráceli za věci, které jsou za skvělou cenu, ale vlastně je vůbec nepotřebujeme!

Úvěr

Pokud si chcete koupit něco, co stojí více, než kolik máte peněz, můžete si vzít půjčku neboli úvěr. To znamená, že vám banka půjčí peníze. Ty pak splácíte (vracíte zpět) bance po malých platbách (splátkách).

Splácení většinou trvá dost dlouhou dobu. Ten, kdo si půjčí peníze od banky, je dlužník a banka je jeho věřitelem. Banka rozhoduje o podmínkách, za kterých úvěr dlužníkovi poskytne. Např. jak vysoké mají být splátky, kterými se úvěr splácí, nebo jak dlouho má splácení trvat. Za poskytnutí úvěru (půjčky) požaduje věřitel (banka) peníze navíc. Této částce, kterou dlužník zaplatí navíc, se říká úrok.

Debetní karta

Je jednou z platebních karet. Debetní kartu dostanete většinou automaticky, když si založíte účet v bance. Debetní karta využívá pouze peníze, které máte skutečně na účtu. Pokud tedy nemáte na účtu peníze, nebude možné debetní kartou platit. Využívá se k platbám v obchodech nebo na internetu a také k výběru hotovosti z bankomatů.

Kreditní karta

O kreditní kartu musíte požádat banku, a ta vám ji musí schválit. Účet ve stejné bance k ní zpravidla nepotřebujete. Peníze, které při placení kreditkou používáte, nejsou vaše, ale od banky si je vlastně půjčujete. Můžete tak nakupovat i v případě, že na svém běžném účtu zrovna peníze nemáte, třeba těsně před výplatou.

Pozor, každý měsíc musíte půjčenou částku bance zpět zaplatit! Pokud peníze nevrátíte v domluvený termín, platíte bance úroky za půjčení peněz. Ty mohou být někdy dost vysoké.

Dluh

Jste na výletě s kamarády a chcete si koupit koláč v pekárně. Bohužel u sebe nemáte peníze. Půjčíte si tedy od kamaráda a v tu chvíli jste se zadlužil.

Dluh se budete snažit splatit co nejdříve. Dluh může být velmi užitečný. Když chcete koupit něco velkého jako třeba dům nebo auto a nemáte dostatek ušetřených peněz, půjčíte si peníze od banky. Tomu se říká, že si vezmete půjčku. Dluh pak splácíte bance pravidelně v menších měsíčních splátkách. Předtím, než se zadlužíte, byste se měli ujistit, že budete schopni dluh splatit.